

ZAPISNIK RADNOG SASTANKA PROJEKTA “DISKOGRAFSKA INDUSTRIJA U HRVATSKOJ OD 1927. DO KRAJA 1950-IH”

Institut za etnologiju i folkloristiku, 6. rujna 2023., 10:00–11:30

Prisutni svi suradnici.

Dnevni red:

1. Rasprava o učinkovitosti istraživačkih pristupa putem studija slučaja nasuprot sintetičkih prikaza
2. Aktivnosti na projektu



1. Rasprava o učinkovitosti istraživačkih pristupa putem studija slučaja nasuprot sintetičkih prikaza

Kako su i u uvodnom poglavlju za zajedničku knjigu u nastanku istaknule Ceribašić, Dunatov i Vukobratović, ni projekt u cjelini, a ni knjiga na kojoj intenzivno radimo ne obuhvaćaju “sve” što bi netko mogao očekivati pod krovom naziva projekta, odnosno naslova knjige. S obzirom na stanje istraživanja, tj. izrazitu marginalnost istraživanja usmjerenih produkciji i recepciji glazbe kao snimke, napose u domaćoj sredini (tj. nepostojanja čak ni uske niše fonomuzikoloških istraživanja, kako ih naziva Cottrell, 2009), štoviše i izrazitu marginalnost radova koji bi glazbu u formi snimki namijenjenih tržištu tretirali kao jednu od “poluga” glazbenog života u okviru glavne svoje (etno)muzikološke teme, ma koja ona bila, nužno je bilo i projekt i knjigu strukturirati kao spoj općeg i posebnog, sinteze i specifičnih studija slučaja. Težnja ukupnosti očituje se u razlučivanju sedam najvažnijih aspekata komercijalnih snimki i podupiruće njihove infrastrukture proizvođača i cirkulacije u kulturi. Prvi se tiče djelovanja EBP-a, Elektrotona i Jugotona unutar tri veoma različita društveno-politička i ekonomska sustava, a s druge strane unutar međunarodne mreže i regulacije diskografske industrije. Analiziramo ga koristeći se pojmovima diskografskih filtara – tehnoloških, pravnih, ekonomskih, političkih i poetičkih faktora koji ograničavaju ili pak ojačavaju specifičnu strukturu i odnose među različitim repertoarima, žanrovima, izvedbenim tijelima, stilovima izvođenja i glazbenicima zastupljenima na diskografskim izdanjima svake od triju tvrtki, kao i smjer njihove suradnje s inozemnim tvrtkama. Naredni se ključni aspekt odnosi na ulančanost diskografske produkcije i recepcije s drugim polugama glazbenog i šireg kulturnog života: radijem, kazališnim, koncertnim i festivalskim programima, filmom, notnim izdavaštvom i plesnom kulturom. Potom, diskografska industrija može se promatrati kao uzorak za osvjetljavanje modernizacijskih procesa u hrvatskom i jugoslavenskom društvu, odnos kozmopolitizma i nacionalizma, klasne stratifikacije društva, regionalnih razlika, međuetničkih i rodnih odnosa. Njezine politike i prakse djelovanja, osim što su konstitutivne za glazbu i glazbeni život, ispisuju ujedno i mikropovijest hrvatskog i jugoslavenskog društva i kulture u razmatranim razdobljima. Četvrti se ključni aspekt odnosi na pitanja granica među područjima narodne, popularne i klasične glazbe i njihova prekoračenja te pitanja izvedbenih i interpretativnih značajki analiziranih glazbi. Na kraju, tu su i pitanja odjeka i učinka snimki i ploča iz portfelja EBP-a, Elektrotona i Jugotona do današnjeg doba te razine njihove očuvanosti i dostupnosti kao uporišta njihove baštinizacije. Studije slučaja, pak, obuhvaćaju raspon primjera – od karakterističnih i paradigmatičkih do znakovitih iznimki, gdje upravo forma studije slučaja kao produbljene analize specifičnog tematskog isječka omogućuje učinkovit, kontrapunktalni način obrade svakog od sedam identificiranih nosećih aspekata rane domaće

diskografske industrije. Sve studije slučaja dijele i neke zajedničke osobine, odnosno tijesno priliče uz noseće, moglo bi se reći i sintetičke aspekte. Naime, u svakoj je analiza usmjerena na EBP, Elektroton i/ili Jugoton, odabrane snimke iz njihove produkcije, elemente poslovanja, učinaku društvenoj sredini, itd., ovisno o specifičnom tematskom naglasku. Također, sve su usmjerene kvalitativnoj analizi odabranog tematskog isječka i sve demonstriraju temeljit uvid u cjelinu problematike. Ukratko, u istraživanju znanstveno prethodno gotovo nedotaknute teme, kao što je to u primjeru ovoga projekta, trajno i izrazito prepletanje težnje ka sintezi (tj. obuhvaćanju i predočavanju ukupnosti) i oprez prema takvom naumu, na što nas upozoravaju konkretni detaljno analizirani primjeri (tj. studije slučaja) čini se najproduktivnijom istraživačkom pozicijom.

2. Aktivnosti na projektu

Zbog intenzivnog rada na knjizi, gdje su se inicijalno planirani prinosi pojedinih suradnika izrazito uvećali (naročito Vukobratović i Ceribašić, ali i Dunatov i Radovinović), ne ostaje odveć vremena za rad na zasebnim planiranim člancima (dva članka Vukobratović, po jedan Ceribašić i Radovinović). Miholić pak i nadalje ima zdravstvenih problema i stoga ne može sudjelovati na konferencijama i napisati planirane članke (jedan za zajedničku knjigu, a drugi zasebni), Čaleta ima mnogo obveza na drugim projektima, a Halužan će krajem godine otići na rodiljni dopust, te će vjerojatno uspjeti dovršiti priloge za knjigu, ali ne i zasebne članke. Uzimajući sve to u obzir, nadamo se da će biti odobreno produljenje trajanja projekta; odgovor od HRZZ-a još nije pristigao.

Do kraja ove godine predstoje sudjelovanja Vukobratović na "Socijalizmu na klupi" i na "How Does 'Your' Music Sound" (potonje u suradnji s Marijom Maglov), Ceribašić na konferenciji IASA i ICTM, Ceribašić, Čaleta i Halužan na godišnjem skupu HED-a, Radovinović na Savjetovanju hrvatskih arhivista, Ceribašić na skupu u povodu 100-godišnjice HKUD-a "Prigorec" iz Markuševca (na što se, usprkos intenzivnom radu na knjizi, odlučila s obzirom na važnost "Prigorca" i drugih podsljemenskih društava za hrvatsku diskografiju, premda to izlaganje radnim planom nije bilo planirano), Dunatov na "Wind of Change" (zbog važnosti konferencije, također povrh plana te usprkos intenzivnom radu na knjizi i na disertaciji) i na PhD Caffee (što također nije bilo predviđeno planom).

Vukobratović će, uz sve prethodno navedeno, organizirati slušaonicu starih ploča s temom prepjeva, a dogovara i gostovanje u emisiji "Plesnjak" na Radio Sljemenu. Ceribašić pak planira slušaonicu o odnosu komercijalnih i terenskih (etnomuzikoloških) snimki, koja bi bila uklopljena u program 75. obljetnice Instituta.

Okvirno je dogovoreno da ćemo istraživačku radionicu o mogućnostima razvijanja europskih projekata organizirati potkraj listopada ili početkom studenog.

Zapisnik sastavile Dora Dunatov i Naila Ceribašić.

U Zagrebu, 19. rujna 2023.